

Bestuursrapportage

Januari - augustus 2019

1. Inleiding

Programma overstijgende onderwerpen

Een aantal thema's speelt in meerdere of alle kolommen. Verantwoording over de stand van zaken van deze onderwerpen vindt hier plaats.

Omgevingswet

Veiligheidsregio Fryslân bereidt zich voor op de komst van de Omgevingswet. Als uw adviseur op het gebied van veiligheid en gezondheid hebben we een leidende rol gehad in het opleveren van het zogenaamde omgevingslab Gezondheid. De uitkomsten van het lab ondersteunen gemeenten in het komen tot keuzes over de rol van gezondheid in uw omgevingsbeleid. Eenzelfde lab op het gebied van veiligheid is in de maak.

Ondertussen liggen we grotendeels op schema om de interne bedrijfsvoering klaar te maken voor de nieuwe situatie. Het grootste knelpunt is de ondersteuning op het gebied van informatievoorziening. Ons huidige adviseringsprogramma lijkt niet te voldoen aan de eisen. Er vindt nu een onderzoek plaats naar welke varianten er zijn, inclusief bijbehorende implicaties. Mocht een nieuw systeem nodig zijn, dan volgt hiervoor een financieel voorstel in de kaderbrief. Omdat definitieve besluitvorming van de begroting in juli 2020 plaats vindt, is het, rekening houdend met een aanbestedingsperiode en een inrichtingsfase, niet haalbaar om het systeem werkend te hebben op 1 januari 2021. Mocht deze situatie zich voordoen, dan rapporteren wij over de mogelijke gevolgen in de bestuursrapportages van 2020.

Wnra

De status van de invoering van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren is nog ongewijzigd. Er is nog steeds onduidelijkheid over de werking van arbeidsvoorwaarden voor medewerkers van gemeenschappelijke regelingen. Wel is er in juni een werkgeversvereniging opgericht voor gemeentelijke gemeenschappelijke regelingen. Hierdoor worden gemeenschappelijke regelingen een cao-partij en kunnen medewerkers dezelfde arbeidsvoorwaarden blijven ontvangen als in de cao-gemeente. Hoe de praktische uitwerking gaat zijn, zal later blijken.

Financiële afwijkingen

In deze bestuursrapportage wordt gerapporteerd over de begroting 2019 na eerste wijziging. De prognose van het operationele resultaat voor 2019 komt uit op € 429.000 negatief, opgebouwd uit € 130.000 voor Brandweer, € 30.000 voor Crisisbeheersing en € 269.000 bij het programma Organisatie. De achtergrond van deze bedragen wordt toegelicht in de betreffende programma's.

2. Programma Gezondheid

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

Op basis van de realisatie over de eerste acht maanden wordt er voor 2019, net als bij de viermaandsrapportage, een financieel resultaat van nihil geprognosticeerd. Dit is samengesteld uit enkele voordelige saldi in verband met hogere opbrengsten bij reizigersvaccinatie en uitbraakmaatregel meningokokken ad € 467.000 en nadelige saldi bij vooral de Academische werkplaats (€ 153.000) en uitvoering JGZ. De uitvoering van de JGZ leidt tot een verwacht nadelig saldo van afgerond € 200.000 conform bestuurlijke afspraken.

Inhoudelijk worden de reguliere werkzaamheden conform planning uitgevoerd.

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

Arbeidsmarktproblematiek

We zien een verandering op de arbeidsmarkt. De schaarste van essentiële functies neemt toe. Op dit moment is er alleen sprake van een probleem op het vervullen van vacatures bij de artsen. Uit de arbeidsmarktanalyse van de GGD blijkt echter de verwachting dat de knelpunten voor de doelgroep verpleegkundigen en artsen steeds groter worden. Om hier goed op in te kunnen spelen wordt het voor de GGD steeds belangrijker om zichzelf te profileren in de markt. Om de komende jaren over voldoende goed personeel te beschikken en talent aan te trekken is focus op een goede arbeidscommunicatie en werkgeverspositionering daarom van belang.

Stand van zaken overige resultaten en indicatoren

In de vergadering van de bestuurscommissie Gezondheid van 15 november 2018 is het meerjarenbeleidsplan 2019 - 2022 vastgesteld. Daarnaast zijn in dezelfde vergadering de bijbehorende indicatoren vastgesteld. Hieronder vindt u terugkoppeling op de op dit moment bestuurlijk relevante onderwerpen, onder de in het meerjarenbeleidsplan vastgestelde thema's:

Leefstijl en vitaliteit

Kansrijke start

Het actieprogramma Kansrijke Start geeft onder meer aan dat er lokale/regionale coalities gevormd moeten worden. Een coalitie Kansrijke Start is een samenwerking tussen betrokken professionals uit het medische en sociale domein. Vanuit verschillende kanten (o.a. de vergadering van de vorige bestuurscommissie, een GIDS-bijeenkomst, een overleg Nu niet Zwanger) is gevraagd om een gezamenlijke startverkenning. Resultaat van deze startverkenning was de wens dat de GGD een trekkersrol zal vervullen op provinciaal niveau. Deze wens is getoetst bij het bestuur, tijdens het overleg van de bestuurscommissie Gezondheid in juni. Momenteel wordt er gewerkt aan een gedragen plan met ruime input van de gemeenten. De verwachting is dat dit plan in de vergadering van 14 november aan het bestuur zal worden voorgelegd.

Nuchtere Fries

Vorig jaar is besloten om het programma Nuchtere Fries te continueren. Inmiddels is gestart met een nalevingsonderzoek. Resultaten van dit onderzoek moeten input leveren voor de verdere concrete invulling van dit programma. Het onderzoeksrapport wordt begin november opgeleverd. Voor oplevering wordt nog een bijeenkomst georganiseerd voor platformdeelnemers en bestuurders.

Rookvrije generatie

De projectleiders zijn inmiddels gestart met het programma. Het zogenaamde 'Bestuursdiner' wordt, in overleg met ketenpartners, omgevormd naar een ander event. De StopMetRoken programmaleiders

inventariseren de door gemeenten gewenste acties. Alle consultatiebureaulocaties zijn inmiddels rookvrij. Daarmee voldoen we aan de wettelijke eis.

Van Nationaal Preventieakkoord naar een samenhangende preventieaanpak in Friesland

In 2018 is het Nationaal preventieakkoord (NPA) gesloten. In Friesland zijn de onderwerpen van het preventieakkoord vooral belegd in de programma's Nuchter over Gewicht, Nuchtere Fries en Rookvrije generatie.

Verschillende gemeenten hebben ons gevraagd om samen met gemeenten en ketenpartners te onderzoeken of en hoe we tot een meer samenhangende preventieaanpak kunnen komen, waarbij de levensloop leidend is. Daarbij gaat het in ieder geval om meer integratie van de drie genoemde programma's, maar waarschijnlijk ook met GIDS, kansrijke start, fysieke leefomgeving en Vitale Regio. Verder hopen we een verbinding te leggen met het Sportakkoord c.q. Fries Bewegakkoord en met verdere implementatie van Positieve gezondheid. Naar verwachting presenteren we een voorstel voor "het Friese NPA" aan de bestuurscommissie in de eerste vergadering van 2020. Staatssecretaris Blokhuis wordt ook uitgenodigd om hierbij aanwezig te zijn.

Lokale leefwereld

JGZ 3.0

Het programma ligt op koers. Het programma loopt binnen het financieel kader, zoals dat bestuurlijk voor het programma JGZ 3.0 is vastgesteld.

Momenteel zijn er vier pilots gestart. Dit zijn de uitvoering van SPARK in Lemmer, Centrale Zorgverlener in Sneek, Positieve gezondheid bij schoolverzuim in Achtkarspelen en gebruik van een Online zorgplan bij Integrale Vroeghulp. Binnen het programma loopt een onderzoeklijn; resultaten van deze onderzoeken geven richting aan de uit te voeren pilots.

Sociaal Domein Fryslân

We sluiten aan bij de processen en projecten van Sociaal Domein Fryslân om hiermee preventie te verbinden met de zorg, met name de uitvoering binnen de tweede lijn. Het versterken van het pedagogisch klimaat vanuit de GGD/JGZ in wijken en buurten is een vorm van preventie die aansluit bij en ondersteunend is aan de doelen van Foar fryske Bern. Dit betreft ook het onderwijs, ook hier is het verbinden van preventie en zorg een belangrijk doel.

JGZ – Leerling lijsten in het voortgezet onderwijs

De onderzoeken binnen JGZ vinden plaats op de scholen. De gegevens van de school moeten hiervoor worden gekoppeld aan de gegevens van de kinderen binnen het kind dossier. Sinds vorig jaar gaat dit via DUO. Deze wetwijziging levert voor de GGD veel meer handmatige administratieve handelingen en de benodigde gegevens zijn veel later in het schooljaar beschikbaar. We zijn druk bezig onze werkprocessen hierop aan te passen.

Gezonde leefomgeving

Rijksvaccinatieprogramma

Per 1 januari 2019 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). Jeugdgezondheidszorg is daarbij de uitvoerende organisatie. Dit betekent dat gemeenten naast de bekostiging ook verantwoordelijk zijn voor het monitoren van de uitvoering en de resultaten daarvan. Voor dit doel stelt het RIVM rapportages beschikbaar. Daarnaast informeert de GGD de gemeenten periodiek.

De dalende vaccinatiegraad is landelijk een groot probleem en daarmee ook zeker een punt van aandacht in Friesland. De meest recente vaccinatiegraad cijfers laten zien dat dat we momenteel iets boven de landelijke vaccinatiegraad zitten, met uitzondering van de HPV-vaccinatie.

De cijfers geven geen aanleiding tot specifieke maatregelen, we continueren het huidige provinciale beleid van de GGD en volgen de landelijke ontwikkelingen en anticiperen hierop. Binnen het beleid is wel meer aandacht voor deskundigheidsbevordering van het personeel, waardoor we 'informed consent' kunnen uitvoeren. Daarnaast voeren we een proactief persbeleid.

Er is een procescoördinator RVP aangesteld, die naast het implementeren van de vele veranderingen ook aan de slag gaat met een aanpak op de dalende vaccinatiegraad.

De cijfers over verslagjaar 2018 zijn in de afgelopen maanden geanalyseerd. Hierop blijkt nog een verdiepingsslag nodig te zijn. Wij verwachten de resultaten van deze verdiepende analyse in november met de gemeenten te kunnen delen.

Uitbraakmaatregel Meningokokken W

In het kader van de uitbraakmaatregel Meningokokken W zijn in totaal 34.000 jongeren opgeroepen, De cijfers laten een opkomstpercentage zien van ruim 86%. De organisatie en samenwerking met de gemeenten is goed verlopen. Het definitieve budget voor de campagne is inmiddels bekend. De campagne is binnen het beschikbare budget uitgevoerd. Een positieve bijvangst van deze uitbraakmaatregel is dat het opkomstpercentage voor HPV aanzienlijk gestegen is.

Oplevering bouwsteen gezondheid

Vorig jaar besloot de stuurgroep van De Friese Aanpak om Veiligheidsregio Fryslân twee aanvullende labs binnen Omgevingslab Fryslân te laten organiseren. Om invulling te geven aan deze opdracht is daarom door de brandweer een lab Veiligheid ingericht en door de GGD een lab Gezondheid. Het lab Gezondheid heeft een aantal bijeenkomsten georganiseerd. Met input uit alle labs is vervolgens de bouwsteen Gezondheid ontwikkeld. De bouwsteen is inmiddels bestuurlijk opgeleverd. In de bestuurscommissie van oktober wordt een voorstel voor borging/versterking van onze beleidsadviesrol ten aanzien van een gezonde leefomgeving ingebracht. De structurele impact hiervan wordt, na goedkeuring door de bestuurscommissie, uitgewerkt in de kaderbrief.

Zorg en veiligheid

Personen Met Verward Gedrag

De GGD is bezig met de ontwikkeling van de portefeuille zorg en veiligheid waarin een vijftal voorstellen zijn opgenomen over hoe de GGD de gemeenten kan ondersteunen op vraagstukken rondom personen met verward gedrag cq openbare geestelijke gezondheidszorg. Deze vijf producten betreffen onder andere de werkzaamheden rondom de voorzetting van de Aanpak ter Voorkoming van Escalatie, het Meld-en Adviespunt verward gedrag, de inzet van de Wijk GGD'er vanuit een regionale pool en de Wet verplichte ggz. Het voorstel staat op de agenda van de bestuurscommissie Gezondheid van oktober. Dit betreft fase 1.

Fase 2 betreft een vervolg op de verkenning van de mogelijke regievoering van de Friese aanpak personen met verward gedrag van Sociaal Domein Fryslân (SDF) naar GGD Fryslân. Dit is nog niet meegenomen in fase 1 omdat er nog onduidelijkheid is over inhoudelijke werkzaamheden die overgedragen zouden kunnen worden en de daarmee gemoeide financiën. Afgesproken is dat we dit verder gaan verkennen, met als doel om in 2020 met een voorstel te komen.

Wijk GGD 'ers

Wij zien dat gemeenten het concept Wijk GGD'er op verschillende wijzen invullen. Vanuit de pilot Meld-en adviespunt Verward Gedrag blijkt een behoefte aan ondersteuning hiervan. Deze ondersteuning is middels het instellen en ondersteunen van een regionale expertpool meegenomen in het voorstel voor de inrichting van de portefeuille Zorg & Veiligheid.

Overige ontwikkelingen

Academische werkplaatsen publieke gezondheid (Awpg)

Na het bestuurlijk fiat is het coördinatorschap bij twee personen neergelegd. Zij hebben een onderzoekprogramma opgesteld, waarbinnen momenteel 11 onderzoeken lopen.

Veel inzet wordt gedaan op de realisatie van de samenwerking met de Aletta Jacobs School of Public Health (AJSPH) van de RuG en het UMCG, onder de naam Aletta Fryslân, die op de University Campus Fryslân zal worden gevestigd. In overleg tussen AWPG en AJSPH wordt synergie op de onderzoekagenda gezocht. Gezamenlijk wordt geïnvesteerd in een onderzoekminor *Public Health* die in september 2019 zal starten.

Publieke Gezondheid Asielzoekers (PGA)

De PGA JGZ wordt door het COA landelijk aanbesteed. Het aanbestedingstraject heeft vertraging opgelopen, omdat er discussie is over of deze taak voortvloeit uit de WPG of de wet COA. Het COA is voornemens om de aanbesteding in het najaar uit te zetten. Wanneer deze taak elders belegd wordt, heeft dit effect op de continuïteit van zorg. Wij zullen onze werkprocessen hierop moeten aanpassen. Dit kan nadelige effecten voor de continuïteit van de zorg hebben.

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

De AVG is van invloed op de vele clientcontacten binnen de GGD en de gegevens die we delen binnen het netwerk waarin we werken. Dit jaar implementeren we binnen de GGD een werkwijze waarmee we de eisen die de AVG stelt op het gebied van transparantie, dataminimalisatie en doelbepaling, op een positieve en vooral praktische manier vorm kunnen geven binnen het werk van de GGD. Deze werkwijze is ook zeer geschikt om binnen het sociaal domein en jeugd netwerk toe te passen. Dit vraagt het komende jaar veel inzet op bewustwording onder de medewerkers en aanpassingen binnen alle werkprocessen.

3. Programma Crisisbeheersing

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

Voor de afdeling Crisisbeheersing is de prognose dat het resultaat gaat uitkomen op € 30.000 negatief, hoofdzakelijk als gevolg van de containercalamiteit. Het gaat dan voornamelijk om de extra personele inzet en de kosten van de evaluatie uitgevoerd door het Instituut Fysieke Veiligheid.

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

Vaststelling Crisisplan in 2020

De eerste helft van 2019 heeft voor de afdeling Crisisbeheersing in het teken gestaan van de containercalamiteit. Tijdens de GRIP-fase van 2 januari tot 6 februari heeft de afdeling de crisisorganisatie gefaciliteerd door vergaderingen van het Regionaal Beleidsteam (RBT) voor te bereiden en de besluitvorming van het RBT uit te werken. In maart tot en met juni heeft de afdeling het IFV ondersteund bij haar werkzaamheden – in opdracht van uw bestuurscommissie - om de containercalamiteit te evalueren. Het evaluatierapport wordt op 2 oktober aangeboden aan de Bestuurscommissie Veiligheid.

Vanaf februari (tot op heden) levert de afdeling capaciteit aan het Bestuurlijk Waddenoverleg (BWO+) van de Coördinatie-regeling Waddenzee. Dit gremium verzorgt vanaf 6 februari de bestuurlijke afstemming over de verdere afhandeling van de gevolgen van de overboord geslagen containers; het BWO+ richt zich op de berging van de containers, de schadeafhandeling en het schoonmaken/opruimen.

Eén van onze beleidsvoornemens is om dit jaar het bestaande crisisplan (vastgesteld in uw bestuurscommissie op 3 december 2015) te actualiseren en bestuurlijk te laten vaststellen. In het nieuwe crisisplan worden onder andere de rol en positionering van de crisisorganisatie van Veiligheidsregio Fryslân bij nieuwe typen crises (vluchtelingenopvang, droogte, dreigende watertekorten, cyber, uitval van vitale voorzieningen) opgenomen. Dit actualisatietraject loopt vanwege de extra inzet omtrent de containercalamiteit vertraging op. Daarnaast achten wij het van belang om de aanbevelingen uit de evaluatie van de containercalamiteit mee te nemen in het nieuwe crisisplan.

Consequentie van het voorgaande is dat bestuurlijke vaststelling van het crisisplan niet in uw bestuurscommissie van 14 van november 2019 zal plaatsvinden maar in de 1e helft van 2020.

Vaststelling generiek rampbestrijdingsplan in 2020

Veiligheidsregio Fryslân heeft drie inrichtingen waarvoor een rampbestrijdingsplan is opgesteld. De afdeling Crisisbeheersing is bezig om deze drie plannen (Motip Dupli, BASF, Renewi) te clusteren tot één generiek rampbestrijdingsplan met afzonderlijke informatiekaarten voor de drie inrichtingen. Dit generieke plan wordt – in afwijking van de planning – niet in 2019 opgeleverd maar de 1e helft van 2020.

Stand van zaken overige resultaten

Risico's in beeld

Vorbereiding op (dreigende) overstroming en ernstige wateroverlast

Onder regie van Veiligheidsregio Fryslân is een multidisciplinaire werkgroep (bestaande uit vertegenwoordigers van onder andere de Waddengemeenten, gemeente Harlingen, provincie, Wetterskip en Rijkswaterstaat) bezig met het opstellen van een impactanalyse. Deze impactanalyse wordt in 2019 afgerond en vormt de opmaat voor de in 2020 op te stellen evacuatiestrategieën (voor de Wadden en voor de vaste wal). De inspanningen die Veiligheidsregio Fryslân verricht voor de impactanalyse en de evacuatiestrategie vloeien voort uit het Deltaprogramma (meerlaagsveiligheid) en de Strategische Agenda Veiligheidsberaad (WAVE 2020: uitvoeringsprogramma watercrisisbeheersing in de veiligheidsregio's)

Netwerksamenleving

Inwoners betrekken bij de crisisorganisatie

Beleidspeerpunt van Veiligheidsregio Fryslân is om de burger een grotere rol toe te bedelen in de crisisbeheersing:

- In de eerste helft van 2020 is het “inwonerspanel VRF” gelanceerd: een digitaal panel waar inwoners kunnen meedenken, meningen geven en meedoen bij het werken aan een gezond en veilig Fryslân. Via diverse communicatiekanalen is gestart met een wervingsactie voor het inwonerpanel; bijna 900 burgers hebben zich aangemeld voor het inwonerpanel.
- Inwoners van Kornwerderzand zijn tijdens een CoPI-ROT oefening op de Afsluitdijk geïnformeerd over onze crisisorganisatie en zij hebben een rondleiding gekregen in de MCU. Betrokkenen gaven aan dit als zeer waardevol te ervaren.
- Het inwonerspanel is inmiddels gebruikt om inwoners te vragen om mee te doen als figurant tijdens de grootschalige TGB-oefening (Terrorismegevolgbestrijding) op 17 oktober.

Crisisorganisatie 24/7

Kernbezetting crisisorganisatie

In de eerste acht maanden zijn diverse nieuwe crisisfunctionarissen geworven (van een IM'er CoPI, AC GHOR, OvD-G tot nieuwe crisisfunctionarissen voor Bevolkingszorg); het streven om in alle functiegroepen zes piketfunctionarissen te hebben, is hiermee nagenoeg gerealiseerd.

Vakbekwame crisisfunctionarissen

De Friese crisisorganisatie bestaat uit ruim 200 personen verdeeld over 24 functiegroepen. In de eerste acht maanden van 2019 heeft de afdeling Crisisbeheersing actief invulling gegeven aan het “warme loopbaanbeleid” van deze crisisfunctionarissen door het aanbieden van diverse vakbekwaamheidsactiviteiten om de kwaliteit van de crisisorganisatie te borgen. Zo zijn er trainingen georganiseerd voor bestuurders (burgemeesters, colleges van B&W van de gemeenten Harlingen, Ooststellingwerf en Noardeast Fryslân, RBT-training Elfstedentocht in aanwezigheid van de Koninklijke Vereniging De Friesche Elfstedentocht, GBT-oefening gemeente Opsterland), voor de crisisteam (o.a. CoPI-ROT oefening op de Afsluitdijk bij Kornwerderzand, CoPI-oefening vliegbasis, oefeningen CoWa op de Waddeneilanden), voor geneeskundige partners en Bevolkingszorg.

Inzetten Friese crisisorganisatie

De Friese crisisorganisatie is - naast de containercalamiteit (GRIP-4) – ingezet bij de landelijke telefoniestoring KPN, met als effect uitval 112 (GRIP-2 in het hele land) en bij acht GRIP-1 inzetten (botsing trein met vrachtauto in Leeuwarden / meerdere verkeersongevallen op de A32 i.v.m. dichte mist / branden in zorginstellingen Appelscha en Sint Nicolaasga / brand in woonboerderij in Sint Jacobiparochie / brand Kringloopwinkel Sneek / boerderijbrand in Niawier / brand portiekflat Leeuwarden

Advisering

Zwem- en Schaats-Elfstedentocht

Veiligheidsregio Fryslân heeft op verzoek van betrokken bestuurders de coördinatie op zich genomen om te komen tot samenwerkingsafspraken tussen en met de betrokken gemeenten op gebied van evenementen, vergunningverlening, veiligheid en gezondheid voor de zwem-Elfstedentocht van Maarten van der Weijden. Het evenement (op 21 juni 2019) is veilig en feestelijk verlopen.

Voor de schaats-Elfstedentocht zijn naar aanleiding van aanbevelingen uit een RBT-training over de Elfstedentocht (februari 2019) bestuurlijke uitgangspunten opgesteld om een nieuwe Elfstedentocht gezond en veilig te laten verlopen. Uitgangspunten zijn o.a. geformuleerd omtrent zelfredzaamheid, regionaal boven gemeentelijk (gezamenlijke afstemming in thema's als crowdmanagement, verkeer en vervoer, communicatie), de Elfstedentocht is geen commercieel evenement, bestuurlijke afstemming in de voorbereiding op en tijdens een Elfstedentocht (“o.a. werken in de GRIP-4 structuur, conform de ervaringen met de containercalamiteit”). De Bestuurscommissie Veiligheid heeft de uitgangspunten op 20 juni 2019 vastgesteld.

Aanpak Voorkoming Escalatie (AVE)

Veiligheidsregio Fryslân heeft gedurende twee jaar (1 juni 2017 – 1 juni 2019) gemeenten ondersteund bij de implementatie van de AVE. Via het organiseren van bijeenkomsten, trainingen en oefeningen zijn verbindingen gelegd binnen gemeenten (tussen zorg en veiligheid), tussen gemeenten en met ketenpartners en is bijgedragen aan de implementatie van AVE. De Bestuurscommissie Veiligheid is op 20 juni over het project AVE geïnformeerd.

De GGD werkt nu aan de portefeuille Zorg en Veiligheid waarin ook een voorstel wordt opgenomen hoe de GGD, in nauwe samenwerking met de afdeling Crisisbeheersing, de gemeenten structureel kan ondersteunen in het bekwaam worden en blijven op het vlak van (dreigende) sociale calamiteiten (“aan de hand van het AVE-model”). Dit voorstel wordt geagendeerd voor de Bestuurscommissie Gezondheid van oktober.

Evalueren

Periodiek Beeld van de rampenbestrijding en Crisisbeheersing 2016-2018

De Inspectie Justitie en Veiligheid brengt eind 2019 een periodiek beeld uit over de rampenbestrijding en de crisisbeheersing over de periode 2016 – 2018 (als opvolger van de ‘Staat van de Rampenbestrijding 2013-2015’). Veiligheidsregio Fryslân heeft in de eerste acht maanden van 2019 een bijdrage geleverd aan de deelonderzoeken “Operationele Prestaties” en “Kwaliteit”.

4. Programma Brandweer

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

Voor de bestuursrapportage is gekozen om te rapporteren op de resultaten uit de Begroting 2020 omdat deze resultaten passen bij de huidige werkzaamheden en ontwikkelingen van Brandweer Fryslân in 2019. Bij het opstellen van de Begroting 2020 hebben het Meerjarenbeleidsplan en de speerpunten als basis gediend.

Voor Brandweer Fryslân is de prognose dat het resultaat van 2019 gaat uitkomen op €130.000 negatief. Door tijdelijke ruimte in de formatie blijft de prognose beperkt tot dit bedrag. Het negatief resultaat is het gevolg van een tekort op de verzekeringsportefeuille, hogere kosten voor het vakbekwaam worden van de te realiseren post Oudega, een schadeclaim na een oefening bij een lokale ondernemer en de salaristoelagen van garantiekandidaten welke drukken op het formatiebudget..

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

Brandweerpost Oudega

Het bestuur heeft in 2018 ingestemd met het realiseren van een brandweerkazerne in Oudega. Op dit moment volgen 22 personen de opleiding tot manschap. Na het afronden van de opleiding in de tweede kwartaal van 2020 volgt een zogenaamd go/no-go moment, waarop het bestuur nader wordt geïnformeerd over de stand van zaken en de haalbaarheid van de realisatie van de brandweerpost nogmaals worden beoordeeld. Belangrijkste criterium voor de haalbaarheid is de bezetting van de brandweerpost.

Nu de opleiding van de manschappen is gestart, wordt duidelijk dat het vakbekwaam worden van de 22 manschappen en daarna de bevelvoerders incidenteel duurder uitvalt dan begroot. Dit bedrag à €106.000 wordt incidenteel opgevangen.

Verzekeringsportefeuille

In 2018 is na vijf jaar de verzekeringsportefeuille opnieuw aanbesteed. Dit in samenwerking met andere veiligheidsregio's. Uit deze aanbesteding bleek dat de premies ten opzichte van 2013 buitenproportioneel zijn gestegen. De premies zijn niet meer gebaseerd op de schadecijfers vanuit het gemeentelijk perspectief omdat deze lastig waren te achterhalen, maar zijn gebaseerd op de schadecijfers veiligheidsregiobreed. Ook is er sprake van een algemene prijsstijging in de markt, waardoor de prijs verder is opgedreven.

Het bovenstaande leidt ertoe dat de huidige begrotingsposten voor de verzekeringsportefeuille niet meer toereikend zijn. Het budget wordt in 2019 met €100.000 overschreden en maakt onderdeel uit van het te verwachten negatief resultaat van 2019.

Schade bij oefening op externe locatie

Tijdens een oefening is er schade ontstaan op een externe oefenlocatie bij een Friese ondernemer. De schade betrof €200.000. De verzekering heeft slechts een klein deel van de schade aan ons uitgekeerd, omdat het een locatie betrof die niet in eigendom van Brandweer Fryslân is. Het door Brandweer Fryslân uitgekeerde bedrag van €175.000 is onderdeel van het te verwachten negatief eindresultaat 2019.

Garantiekandidaten

Tijdens de regionalisering hebben niet alle medewerkers een functie toegekend gekregen die vergelijkbaar was met de functie die zij hadden bij een gemeente of het regionaal bureau. Met het Georganiseerd Overleg is overeengekomen om deze medewerkers een salarisgarantie toe te kennen om het verschil in salaris op te vangen. In het kader van 'Samen naar 1 Brandweer' is voor vijf jaar een budget gereserveerd. Het Bestuur is begin 2014 gevraagd extra middelen beschikbaar te stellen, maar deze zijn niet toegekend.

De natuurlijke uitstroom van garantiekandidaten door bijvoorbeeld de plaatsing op een andere functie of pensionering, vindt binnen de groep garantiekandidaten slechts beperkt plaats. De jaarlijkse

salarisgaranties drukken nu na 5 jaar per 2019 op de formatie. Een tekort op de formatie van circa €54.000 is onderdeel van het te verwachten negatief eindresultaat van 2019. Voor de komende jaren wordt wel meer uitstroom verwacht, waardoor het aantal garantiekandidaten in 2021 afneemt naar twee medewerkers en een totale jaarlijks toeslag van circa €10.000.

Regierol op Openbaar Meldsysteem (OMS)

Op basis van een onderzoek in opdracht van het Veiligheidsberaad wordt de rol van de veiligheidsregio's in het kader van het OMS herzien. Er blijkt geen wettelijke basis voor de regierol van veiligheidsregio's op het tot stand komen van het OMS. De Raad van Brandweer Commandanten (RBC) en de Raad van Directeuren Veiligheidsregio's (RDVR) hebben een second opinion laten uitvoeren. De second opinion onderschrijft de conclusies van het onderzoek.

Ook Brandweer Fryslân ontvangt inkomsten voor de regie op het OMS. Deze inkomsten bedragen per kwartaal €69.000 en komen vanaf oktober 2020 te vervallen. In de begroting wordt uitgegaan van een financieel risico van €218.000 vanaf 2021.

Stand van zaken overige resultaten

Paraatheid

Brandweer Fryslân werkt aan het verbeteren van het inzicht in de paraatheid. Het doel is om proactiever te kunnen reageren op te verwachten onderbezetting en ook sneller te kunnen reageren op onderbezetting na alarmering. Dit willen we doen door een beschikbaarheidssysteem met een terugmeldfunctie aan te schaffen. Om de juiste werkwijze en het systeem te bepalen zijn in mei pilots met slim alarmeren gestart bij de brandweerposten Akkrum, Sneek, Franeker, Drachten, Langweer, Grou, Damwoude en Wolvega. Uit de eerste ervaringen blijkt dat het wenselijk is de pilots langer door te laten lopen tot februari 2020. Zo ontstaat er meer gelegenheid voor het testen van de koppeling tussen het systeem en Meldkamer Noord-Nederland en om inzicht te krijgen in het effect op de responstijd.

Naast bruikbaarheid en terugdringen responstijd vormen de kosten een belangrijk punt van inzicht. Binnen de huidige begroting van de brandweer zijn op dit moment onvoldoende middelen beschikbaar om alle vrijwilligers te voorzien van een slimme pieper en een bijbehorende roosterapplicatie. De uitkomsten van de pilots en de financiële consequenties worden in 2020 gedeeld met het bestuur.

Vanuit het speerpunt 'Samen aantoonbaar Paraat' zijn we in gesprek met onze ploegleiders over de paraatheid en over paraatheidsproblematiek. Met name overdag is het soms lastig om voldoende bezetting te realiseren. Om de paraatheid 24/7 te borgen, werken we samen in onze netwerkorganisatie en ontstaan er mooie innovatieve oplossingen. Tijdens twee 'paraatheidsavonden' gaan we in het najaar deze initiatieven met elkaar delen, nadenken over nieuwe oplossingen en organisatievormen.

Bluswatervoorziening

In juni 2019 heeft de Bestuurscommissie Veiligheid de rapportage Fjoer en Wetter besproken. Daarmee is kennisgenomen van de bestaande situatie waarbij, gelet op het vastgestelde normenkader, sprake is van een robuust kwaliteitsniveau voor bluswatervoorziening. Om restrisico's terug te dringen wordt ingezet op verbetering binnen de bestaande budgettaire risico's. De te nemen maatregelen zijn beschreven in het vastgestelde actieprogramma. De uitvoering start in september. De sleutelactoren zoals gemeenten, Wetterskip Fryslân, Vitens, LTO Noord en natuurbeheerders (TBO'S) zijn hierbij betrokken.

Natuurbrandbestrijding

Brandweer Fryslân werkt intensief samen met natuurbeheerpartners om de gebiedsgerichte aanpak in meer natuurgebieden te borgen. Voor de natuurgebieden Terschelling, Alde Feanen en het Fochteloërveen is er inmiddels een vastgestelde Risico Index Natuurbranden (RIN). Op dit moment wordt er specifieke aandacht besteed aan het Drents-Friese Wold en Ameland en wordt er samengewerkt om te komen tot een maatregelenmatrix. Later dit jaar volgen de RIN-gebieden Ryster Bos en Ameland.

Daarnaast werkt Brandweer Fryslân aan het verder uitwerken en borgen van de repressieve aanpak voor natuurbrandbestrijding door middel van het vaststellen van de visie op natuurbrandbestrijding. Met deze visie wordt tevens duidelijk of de financiële consequenties passen binnen de huidige begroting van de brandweer of dat er mogelijk niet voldoende middelen beschikbaar zijn. Het bestuur wordt hierover geïnformeerd.

Vakbekwaamheidsnorm

Vanaf 1 januari 2018 hebben alle 65 brandweerposten hun oefenprogramma vormgegeven volgens een uniform oefenprogramma. Het oefenprogramma is met en voor vrijwilligers opgesteld en het resultaat van een intensief project. De oefenprogramma's kennen een tijdsduur van 1,5 jaar, waarvan de eerste cyclus eindigde op 31 juni 2019. Er vonden in deze periode in totaal 2800 ploegoefeningen plaats. Toewerkend naar een aantoonbare vakbekwaamheid is tijdens deze periode ook de gemiddelde aanwezigheid bij ploegoefeningen in kaart gebracht. Het regio-brede gemiddelde voor aanwezigheid bij ploegoefeningen ligt op 78%. Een heel positief resultaat dat het repressieve personeel motiveert om te investeren in hun eigen en elkaars vakbekwaamheid.

5. Programma Organisatie

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

Financieel resultaat en duiding

Bij het programma Organisatie staat de formatie merkbaar onder druk. Gelijk aan de afgegeven prognose in de eerste bestuursrapportage, verwachten wij voor het huidige jaar een tekort van € 269.000. Belangrijkste veroorzaker is het tekort op de formatie. Een tendens die vorig jaar al is ingezet, toen een vergelijkbaar tekort werd gepresenteerd in het jaarverslag. Deze signalen benadrukken de kwetsbaarheid van de bestaande formatie en onderschrijven de uitkomsten van het onderzoek van Berenschot.

De tweede veroorzaker van het tekort zit in de exploitatie. Dit speelt vooral op het terrein van informatiemanagement. Hier merken we dat de toegenomen vraag aan data en informatievoorziening leidt tot extra licentie-, abonnements- en beheerskosten.

Kwalitatieve toets ondersteunende diensten

Berenschot heeft in 2018 geconstateerd dat Veiligheidsregio Fryslân zijn ondersteunende diensten € 3,2 miljoen goedkoper uitvoert dan vergelijkbare organisaties. Het dagelijks bestuur heeft Berenschot gevraagd om inzichtelijk te maken welke risico's de organisatie als gevolg van deze krappe bezetting loopt. Voor de zomer heeft Berenschot hun resultaat opgeleverd. Conclusie is dat de organisatie knap werk verricht met een krappe bezetting. En dat de organisatie serieuze risico's loopt als gevolg van deze minimale bezetting, met in het bijzonder aandacht voor informatiemanagement.

Vandaar dat Berenschot aanbeveelt om € 1,3 miljoen extra aan middelen beschikbaar te stellen voor de ondersteunende diensten, en daarnaast nog € 300.000 - € 500.000 voor de concretisering van informatiemanagement, die moeten leiden tot afzonderlijke businesscases. Het dagelijks bestuur heeft de organisatie gevraagd om hiervoor een advies op te stellen. Hierin worden de vijf meest urgente en omvangrijke risico's geduid, inclusief een bijbehorend investeringsvoorstel. Op basis van deze inventarisatie doet het dagelijks bestuur een voorstel over hoe hiermee om te gaan in de kaderbrief 2021.

Tevredenheid bestuur

Zoals in de eerste bestuursrapportage al is aangekondigd, vindt het aangekondigde onderzoek over de tevredenheid van het bestuur een jaar later plaats. Dit omdat de invulling van het bestuur met de verkiezingen van 2018 grotendeels gewijzigd is, en het bestuur dit jaar een nieuwe voorzitter krijgt.

Duurzaamheid

De Rijksoverheid heeft drie stevige opgaven op het gebied van duurzaamheid als het gaat om de klimaatopgave, de energietransitie en circulaire economie. Veiligheidsregio Fryslân kan niet anders dan hier zijn bijdrage aan leveren. Hiervoor zijn intern meerdere doelen geformuleerd, op de sporen energie, mobiliteit en anders organiseren. Insteek is om deze doelen binnen de bestaande begroting te realiseren. Wel voorzien we een tijdelijke uitbreiding van de formatie voor maximaal drie jaar om deze doelen te realiseren. Hiervoor krijgt het bestuur een separaat voorstel.

Ondertussen gaat de organisatie door met de gemakkelijk te realiseren doelen. Zo voldoet de organisatie vanaf juli aan de wettelijke informatieplicht over energiebesparing.

Digitale dienstverlening

In de eerste bestuursrapportage is het doel voor dit jaar gewijzigd naar een plan dat eind 2019 klaar zou zijn, afhankelijk van de resultaten van het onderzoek van Berenschot. Nu uit het onderzoek van Berenschot blijkt dat er intensievere actie op dit gebied nodig is, waar incidenteel middelen voor nodig zijn, kan dit plan pas opgesteld worden na het beschikbaar stellen van deze middelen. Dit vindt plaats voor de zomer in 2020, waarna de uitvoering gestart wordt. De definitieve oplevering van het plan zal

daarmee halverwege 2021 zijn. Dit leidt automatisch tot vertraging op het realiseren van het doel van 100% digitale dienstverlening.

Arbeidsmarkt en formatie voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

Veiligheidsregio Fryslân kiest ervoor om geen extra formatie voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te organiseren. De invulling van de Participatiewet wordt vormgegeven binnen de bestaande formatie. Daarmee is er een afhankelijkheid van het beschikbaar komen van passende vacatures. De afgelopen jaren bleek hier nog redelijk veel in mogelijk. Nu merken we dat de groei stagneert. Vulde Veiligheidsregio Fryslân na vier maanden nog tien formatieplekken in door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, na acht maanden is dat gedaald naar negen formatieplekken. De norm vanuit de wet om dit jaar 18 formatieplaatsen in te vullen, wordt daarmee niet gerealiseerd. Voor de toekomst lijkt het ook niet haalbaar om zonder extra middelen aan de eisen van de wet te voldoen. Mocht dat zo zijn, dan vindt terugkoppeling naar het bestuur plaats voor of aanpassing van de norm of een aanvulling van de middelen.

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

Operatie Doorlichting Begroting

Bij het opstellen van dit document zijn de definitieve uitkomsten van Operatie Doorlichting Begroting nog niet bekend. Wel is duidelijk dat de operatie wederom de krapte binnen de begroting van Veiligheidsregio Fryslân aantoont. De portefeuillehouder Financiën verwacht begin oktober de definitieve resultaten te kunnen presenteren. De resultaten worden aan het algemeen bestuur gepresenteerd in december, en opgenomen in de kaderbrief 2021.

Stand van zaken overige resultaten

Effectiviteit ondersteuning

Tot nu toe wordt deze indicator vooral gemeten op basis van collega-tevredenheid, bij gebrek aan een betere indicator om daadwerkelijk de effectiviteit te meten. Dit jaar was de meting het onderdeel van het onderzoek van Berenschot, waaruit bleek dat de tevredenheid over de bestaande dienstverlening van de ondersteunende diensten gemiddeld een 7,6 scoort. Een knap resultaat, behaalt met een krappe personele bezetting. Naar aanleiding van het advies van Berenschot en de bestuurlijke besluitvorming die daarop volgt, bepalen we of de norm voor de toekomst aangepast dient te worden. Tegelijkertijd onderzoeken we naar betere vormen om dit resultaat te monitoren.

Betaaltermijn

91% van de facturen wordt binnen 21 dagen betaald. Het gewenste resultaat om 95% van de facturen binnen 21 dagen te betalen, lijkt daarmee niet meer haalbaar. Toch blijft dit het streven om zo de prikkel om processen te blijven verbeteren in stand te houden.

Datalekken

Er zijn tot nu toe geen datalekken bij de autoriteit gemeld.

6. Investeringskredieten

Investeringskredieten	1 ^e begrotingswijziging	2 ^e bestuursrapportage	Verklaring mutatie
Wifi	35.000	35.000	
Reshuffling teams 1e & 2e etage HTW	30.000	30.000	
Plan gezonde voeding/nieuwe pantry's	35.000	-	Plan vindt geen doorgang in '19.
Hardware incl. office kazernes	37.275	37.275	
Smartphones	120.000	120.000	
Nieuwe werkplek	325.000	325.000	
Infrastructuur	10.000	10.000	
Audiovisuele middelen	24.000	24.000	
Koppelingen	30.000	30.000	
Werkplekmeubilair, bureaus en stoelen	340.000	260.000	In afwachting van de lopende Europese aanbesteding kon er niet besteld worden begin '19
AFAS-ontwikkelingen / E-HRM	50.000	50.000	
Organisatie	1.036.275	921.275	
JGZ, herinrichtingskosten	100.000	100.000	
Roostersysteem invalpool	25.000	25.000	
Laptop screeners	10.000	10.000	
GGD	135.000	135.000	
Verbouw diverse locatie	1.751.500	780.945	Verbouw kazerne Damwoude en deel legionella aanpassingen in '20.
Grond	525.000	330.794	Grond Oudega naar '20.
Nieuwbouw	2.832.850	1.179.946	Verwachte oplevering van de kazerne in Harlingen '20 in plaats van '19.
Centrale inbraak- en brandalarmering	142.000	-	Doorgeschoven naar '20.
Redvoertuigen	1.590.390	1.528.411	
Hulpverleningsvoertuigen	1.872.001	-	Ingebruikname in '20.
Tankautosputten	4.227.000	4.227.000	
Haakarmvoertuigen	601.695	583.061	
Personeel/materiaalwagen	2.005.500	1.348.500	
Dienstauto's	343.380	277.535	Drie piketauto's in plaats van vier.
Persoonlijke beschermingsmiddelen	274.153	329.000	
Overige diverse kavels	1.780.106	976.171	Splitsing naar vaartuig en ORT voertuig
Vaartuig		145.416	Splitsing vanuit overige kavels
ORT voertuig		614.574	Splitsing vanuit overige kavels
Brandweer	17.945.575	12.321.353	
Totaal investeringskredieten	19.116.850	13.377.628	